

Norske arkitekters
landsforbund

Oslo
Arkitektforening

Oslo, 15.08.2019

Norske arkitekters landsforbund
Oslo Arkitektforening
Josefines gate 34, 0351 Oslo
nal@arkitektur.no
oaf@arkitektur.no

Til: Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Sendes: Oslo kommune, Plan- og bygningsetaten
postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Regjeringskvartalet, Akersgata 44, gnr. 208, bnr. 5, Oslo. Sak 201818270 - Klage på vedtak om rammetillatelse for riving av Y-blokka.

Vi viser til Plan- og bygningsetatens (PBE) vedtak om rammetillatelse for riving av Y-blokka 05.07.2019 med klagefrist seks uker, 16.08.2019.

Norske arkitekters landsforbund og Oslo Arkitektforening påklager vedtaket og ber om at fylkesmannen vurderer planprosessens manglende kulturminnefaglige avveining med hensyn til mulige bevaringsalternativer for Y-blokka. Vi ber samtidig om at fylkesmannen undersøker hvorvidt det kan være saksbehandlingsfeil i saken. Vi ber om at rammetillatelsen trekkes og at en eventuell behandling av søknad om igangsettingstillatelse avvendes frem til klagen er ferdigbehandlet, jf. forvaltningsloven § 42.

Etter vår vurdering er rammetillatelsens godkjenning basert på et begrenset plangrunnlag som har hindret Plan- og bygningsetatens evne til kunne vurdere søknaden i sin helhet. Vi viser til etatens egne konklusjoner slik det fremkommer i tillatelsen:

“Plan- og bygningsetaten stiller seg bak de arkitektur- og kulturminnefaglige vurderingene som har fremkommet i Riksantikvarens, ICOMOS’, Byantikvarens og Fortidsminneforeningens og andres uttalelser, og mener at det å rive Y-blokka vil være et historisk feilgrep. Y-blokka har internasjonal anerkjent arkitektur-, kunst - og kulturminneverdi, som det ligger et forpliktende ansvar i å ivareta. Plan- og bygningsetaten mener at mangelen på reell kulturminnefaglig avveining i planprosessen har svekket plangrunnlaget, men vi tar til etterretning at arealbruken er avklart i vedtatt plan.”¹

Vi ser i vedtaket at rammetillatelsen dokumenterer at konsekvenser for reguleringsplanen ikke er tilstrekkelig vurdert i konsekvensutredningen, da hverken hel eller delvis bevaring av Y-blokka er blitt

¹ Rammetillatelse til riving av Y-blokka, side 22, Plan- og bygningsetatens konklusjon

utredet i plansaken. Dette til tross for at en rekke forslag har kunnet dokumentere løsninger der deler av Y-blokka bevares, (såkalt C-løsning) samtidig som viktige sikkerhetshensyn imøtekommes.

Etter vårt syn er vedtaket derfor i strid med forskrift om konsekvensutredninger § 2, som slår fast at kulturminner og kulturmiljø skal utredes. Beslutningen om riving av Y-blokka ble tatt i forkant av konsekvensutredning, og i forkant av offentlig ettersyn, og uten at alternativer er blitt vurdert. Vi stiller spørsmål ved om reguleringsplan S-4946 er et legitimt grunnlag for å gi rammetillatelse for riving. Mangelen på en reell kulturminnefaglig avveining i rammetillatelsens planprosess har da svekket plangrunnlaget betydelig. Norske arkitekters landsforbund og Oslo Arkitektforening ber om at konsekvenser av riving av Y-blokka utredes i tråd med forskriften før en eventuell tillatelse for igangsettingstillatelse gis.

Arkitekturfaglige vurderinger

Norske arkitekters landsforbund og Oslo Arkitektforening har ved flere anledninger vært tydelige på Y-blokkas verneverdighet som arkitektur og urbant kunstverk, som kulturminne, og som et monument over demokratiets motstand mot fascisme og terror.

En nærmest samlet arkitektstand i ledende offentlige fagstillinger har argumentert for Y-blokkas arkitektur-, kunst- og kulturminneverdi. Rammetillatelsen er dermed i strid med råd fra fagbyråkratiet i kommune og stat, noe som strider mot generelle prinsipper for forvaltning etter plan- og bygningsloven. Norske arkitekters landsforbund og Oslo Arkitektforening stiller seg bak de arkitektur- og kulturminnefaglige vurderingene som har fremkommet i Riksantikvarens, Byantikvarens, Fortidsminneforeningens, og tidligere direktør for Plan- og Bygningsetaten Ellen de Vibes uttalelser vedrørende rivingen.

Y-blokkas kunstneriske utsmykning som inkluderer to av naturbetongrelieffene av Pablo Picasso og Carl Nesjar, er verdenskunst. Dette har bidratt til sterke nasjonale og internasjonale reaksjoner på ønsket om å rive, blant annet fra presidenten i UNESCOs rådgivende kulturminneorganisasjon ICOMOS. ICOMOS har satt Y-blokka på sin *Heritage at risk*-liste, en varslingsliste over særlig høye internasjonale kulturminneverdier som er truet av ødeleggelse. Y-blokka betraktes som et av de mest truede kulturminner i Europa, med behov for beskyttelse fra det internasjonale samfunn. Vi refererer videre til ICOMOS klage i eget brev.²

Konsekvensutredningen

Vi viser til Fortidsminneforenings uttalelse om at konseptvalgutredningen av 2013 er et finanspolitisk verktøy som feilaktig er brukt til å beslutte et nasjonalt viktig bevaringssspørsmål, og at reguleringsplan S-4946 ikke er et legitimt grunnlag for å gi rivetillatelse.³ Vi stiller oss samtidig bak foreningens analyse om at den statlige planen med konsekvensutredning har mangler som må karakteriseres som saksbehandlingsfeil, blant annet er bevaring av Y-blokka utelatt som alternativ og unntatt fra relevante utredninger.

² ICOMOS, 18.07.2019, Klage på rammetillatelse

³ Fortidsminneforeningen, 10.01.2019, Uttalelse

Plangrunnlag

Det forelå forslag om vern og fredning av regjeringskvartalet i juni 2011. Dette omfattet seks bygninger i verneklasse 1 (fredning), blant annet Y-blokka (eksteriør og interiør med blant annet hovedtrapp og veggkunst ute og inne). I koordineringsmøte med representanter for Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Statsbygg og Riksantikvaren 17. juni 2011 ble det besluttet at planen formelt skulle oversendes til Riksantikvaren i august 2011. Den videre behandlingen av verneplanen ble stilt i bero etter terrorhandlingene 22. juli 2011. Etter Riksantikvarens vurdering var grunnlaget for den foreslåtte fredningen av Høyblokka ikke vesentlig endret til tross for de omfattende skadene som følge av eksplosjonen, og i notat til Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet 22.11.2011 var det konstatert *fullt mulig å etablere et vesentlig høyere sikkerhetsnivå i forhold til Høyblokka og Y-blokka, modernisere bygningene innvendig og samtidig ta vare på de viktigste interiør og integrerte kunstverk.*⁴

Plan- og bygningsloven stiller krav til konsekvensutredninger og hvilke prosesser større utbyggingsprosjekter skal underlegges for å sikre slike hensyn. Y-blokka har ikke blitt underlagt en fullgod konsekvensutredning og det er ikke blitt utarbeidet et planforslag for mulig bevaring av bygget. Etter vår mening har det ikke foreligget et forsvarlig grunnlag for regjering og Storting til å beslutte at bygget skal rives.

Anmodning om utsatt iverksetting

På bakgrunn av våre argumenter og på vegne av en samstemt faggruppe ber vi om at denne klagen får oppsettende virkning og at behandling om søknad om igangsettingstillatelse avvendes inntil klagen er ferdigbehandlet, jf. forvaltningsloven § 42.

Med hilsen
Norske arkitekters landsforbund og Oslo Arkitektforening

Kai Reaver
Rådgiver, NAL
Arkitekt MNAL

Tone Selmer-Olsen
Styreleder, OAF
Arkitekt MNAL

Gisle Løkken
President, NAL
Arkitekt MNAL

⁴ Notat til Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Utarbeidet av: Riksantikvaren, Kulturminneavdelingen, 22.12.2011
Regjeringskvartalet og Høyblokka — statlig verneplan og vernevurdering ,

Kopi til:

Oslo kommune, Byantikvaren

Oslo kommune, byrådsavdeling for byutvikling

Riksantikvaren

Klima- og miljødepartementet